

رابطه طرح‌های شهری با سیاست‌ها و طرح‌های فرادست

رابطه برنامه‌ریزی شهری با برنامه‌های بخشی توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

برنامه‌ریزی و تشخیص میزان بودجه و تهیه گزارش‌های اقتصادی و اجتماعی از بخش‌های گوناگون، با تهیه برنامه‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی در سطح ملی، و همچنین مطالعات و بررسی‌های اقتصادی و اجتماعی صورت می‌گیرد. این برنامه، سرانجام در قالب‌های اقتصادی، کشاورزی، صنعتی و خدماتی و چند بخش دیگر تدوین می‌شود.

فصل عمران شهری یکی از زیر بخش‌های امور اجتماعی در برنامه پنج‌ساله ساله توسعه اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی کشور است که به شهر همانند یک بخش می‌نگرد و سیاست‌هایی را در آن اعمال می‌کند که بعد مکانی کمتری دارد و بیشتر، گونه‌ای توزیع اعتبار و ایجاد نظام سلسله مراتبی بین شهرهای کشور محسوب می‌شود. به‌عنوان نمونه جایگاه شهر و مدیریت شهری در مفاد برنامه ششم توسعه و تناسب آن یا مفاد برنامه پنجم در قالب چند عنوان به شرح ذیل را شامل می‌شوند:

در ماده ۱۷۳ برنامه پنجم توسعه آمده بود که "دولت مجاز است در طول برنامه نسبت به تهیه برنامه جامع مدیریت شهری به منظور دستیابی به ساختار مناسب و مدیریت هماهنگ و یکپارچه شهری در محدوده و حریم شهرها، با رویکرد تحقق توسعه پایدار شهرها، تمرکز مدیریت از طریق واگذاری وظایف و تصدی‌های دستگاه‌های دولتی به بخش‌های خصوصی و تعاونی و شهرداری‌ها، بازنگری و به روزرسانی قوانین و مقررات شهرداری‌ها و ارتقاء جایگاه شهرداری‌ها و اتحادیه آن‌ها اقدام قانونی به عمل آورد".

در بند الف ماده ۷۷ برنامه ششم نیز عیناً به این موضوع پرداخته شده است. همچنین در ماده ۱۷۰ قانون برنامه پنجم توسعه قید شده بود که "وزارت راه و شهرسازی موظف است به منظور تحقق توسعه پایدار در مناطق شهری و روستایی، تعاملات اقتصادی، اجتماعی و کالبدی فی‌مابین شهرهای با جمعیت بیش از یکصد هزار نفر یا روستاهای واقع در حریم آن‌ها را از طریق تهیه و اجرای طرح‌های مجموعه شهری، جامع و تفصیلی شهری با رویکردهای مقرر در برنامه ساماندهی نماید".

در بند الف از ماده ۱۷۱ قانون برنامه پنجم، شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مکلف شد تا نسبت به احصاء مناطق ویژه نیازمند بهسازی و نوسازی در بافت‌های فرسوده و دسته‌بندی طرح‌های واقع در این مناطق، با اولویت طرح‌هایی که به دلیل وجود منافع عمومی، اجرای به موقع آن‌ها ضروری است و نیز طرح‌هایی که از طریق تدوین ضوابط و مقررات و مشارکت مردم و حمایت دولت، شهرداری‌ها و دهیاری‌ها به مرور زمان قابل انجام‌اند، اقدام کند.

متعاقباً در چارچوب ماده ۲ برنامه ششم توسعه کشور به بازآفرینی بافت‌های ناکارآمد شهری از جمله حاشیه شهرها و بافت‌های فرسوده در قالب موضوعات خاص مکان محور و مسائلی محوری برنامه توجه شد.

همچنین در بند د ماده ۱۷۱ برنامه پنجم، وزارت راه و شهرسازی و شهرداری‌ها موظفند شده بودند تا هر سال در طول برنامه حداقل ۱۰ درصد از بافت‌های فرسوده شهری را احیاء و بازسازی نمایند. به همین ترتیب مفاد این برنامه در بندهای (الف) و (د) از قانون برنامه ششم نیز تکرار شده است.

در ماده ۷۲ قانون برنامه ششم به اصلاح معماری منظر در ورودی و خروجی شهرها، به شرح ذیل توجه شده است: "به منظور ساماندهی و ارتقا کیفیت و نماسازی بدنه جاده‌های ورودی و خروجی شهرها، شهرداری‌ها مکلفند در مراکز استان‌ها حداکثر تا ۲۰ کیلومتری شهر، در مراکز شهرستان‌ها تا ۵ کیلومتری شهر و در سایر شهرها تا ۲ کیلومتری شهر نسبت به اصلاح منظر بدنه جاده‌ها و ساماندهی آن‌ها اقدام کنند.

علاوه بر این در ماده ۷۵ برنامه ششم، شورای عالی شهرسازی و معماری موظف شده به منظور تدوین و ترویج الگوهای معماری و شهرسازی اسلامی ایرانی با تشکیل کارگروهی مرکب از نمایندگان دستگاه‌های ذی‌ربط و صاحب‌نظران و متخصصان رشته‌های معماری، شهرسازی و حوزوی نسبت به انجام پژوهش‌های کاربردی، سیاست‌گذاری، تدوین ضوابط و مقررات و ترویج الگوهای موردنظر اقدام، و طرح‌های مناسب‌سازی ساختمان‌ها و فضاهای شهری و روستایی برای معلولین جسمی و حرکتی را بررسی، تهیه و تدوین نماید. شهرداری‌ها و دهیاری‌ها نیز موظفند بر اساس ضوابط و طرح‌های موضوع این بند نسبت به مناسب‌سازی معابر و فضاهای عمومی شهری و روستایی اقدام نمایند.

